

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejeman ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1. l. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse leto f. 3.— Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tiskopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za veče črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju; v Trstu v tobakarnicah „Via della caserma 60,

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolence v Gorici. — Rokopis se ne vrača; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina sniža ako se oglase pri uredništvu.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Avstrija in dualizem.

Ko je leta 1867 vsegamočni Beust s pomočjo tudi nekaterih poslancev, katerim je bila lastna korist bolj pri srcu, kakor pa korist Avstrije in sreča njihovih volilcev, osnoval dualizem, so ustavoverni in ogerski in še pred njimi oficijozni listi naznanjali po svetu, da Avstrija je rešena in da je dualizem stalna forma našega cesarstva. — Ogrji so bili po pravici veseli tega dogodka in so slavili svojo lastno neodvisnost na vsak mogoč način. A Ogromi uže prirojena ošabnost jim nij dala miru; dosegli so vse in še več, kakor je bilo previdno in dobro doseči v očigled slabem stanju Avstrije. Namesto, da bi pa ogerski državniki na to pazili, kako bodo to, kar so dobili, ohranili in izkoristili, rojile so jim druge muhe po glavi: Ogerska mora popolnoma neodvisna postati od druge polovice države, ona ne sme imeti z Avstrijo nič skupnega, nego samo dinastijo, v ostalem pa mora imeti svoje colne meje proti Avstriji, svojo narodno banko, svojo vojsko, s kratka vse, česar potrebuje popolnoma organizovana, zasebna država, — to so bile zahteve ogrskih patrijotov in tem primerno so tudi ogrski ministri začeli na svojo roko gospodariti. — A to gospodarstvo traja še le komaj 8 let in kako daleč so uže zabredli ogerski državniki. — Za honvedstvo, katero je Ogrom prirasičeno pri srcu zaradi sladkih spominov iz burnih časov, potrosili so več sto milijonov, zidali so patrijotične železnice, mej katerimi je mnogim g. akcijonarjem v posebnem spominu takozvana „Ostbaha“, ki je požrla mnogo milijonov tudi državi, pa se bo morala še enkrat popolnoma predelati in delati so sploh tako, kakor bogat dedič, ki ne pozna, kako težko se zasluži denar in hoče le z nepotrebnim lišpom pridobiti si veljavo pred svetom. — Ogerska je vsled tega prišla v največje finančne zadrege, dolgovi so tako narastli, da so zdaj uže pozorni postali upniki, kateri nočejo več posojevati, vkljub medenim obljubam in visokim interesom in v takem položaji ne bi bila kmalo krona našla na Ogerskem moza, ki bi hotel prevzeti odgovornost finančnega ministra. — Če še pomislimo, da je Ogerska v tem času tudi na duševnem in materialnem, posebno pa na obrtinskem polju prav malo napredovala in da je dosedaj tudi k skupni stroškom primerno malo, še ne tretjino, donasala in da je torej

naša državna polovica prav mnogo žrtvovala za boljši obstoj Ogerske, si pač ne moremo misliti, kam bi prišla popolnoma neodvisna Ogerska in kako rolo bi imela ta država brez pomoči od Avstrije. Dualizem je nasledek največje zadrege v Avstriji; Nemei in Ogri so tarnali in se hudavali nad staro Avstrijo; prvi so sprevideli, da sami ne morejo nadvladati vsih drugih avstrijskih narodnosti in tako so prišli na originalno misel, da Avstrijo razsečejo prav po salomonsko na 2 kosa, enega prilranijo sebi, drugega pa izročijo Madjarom.

Slovani so bili pri tej razdelitvi popolnoma prezirani, kot element, s katerim nij treba računati. A v obeh državni polovicah vneli so se prepiri in mnoga državopravna prašanja čakajo rešitve tu in tam; ustavno življenje se nij prav nič okrepcalo in po tolikih državopravnih bojih smo še zmerom tam, kder smo bili glede ustavnega življenja in prave svobode, glede materialnega stanja pa smo v Avstriji in na Ogerskem tako daleč zagazili, da ministri sami ne vedo druge rešilno poti, nego povišanje davkov in to ob takem času, ko naša obrtnija in poljedelstvo popolnoma pošata in ko je povsod nehalo vse zaupanje, katero se ne bode povrnilo, dokler ne bode v Avstriji boljšega narodnega gospodarstva in sploh nesebičnega patrijotizma. — Veliki grehi ustavovercev pa se ne dajo oprati v enem dnevu in tolažilo, katero je dal minister Chlumetzky drž. poslancem, da bo namroč odpovedal trgovsko pogodbo Angleški, je jako dvomljive vrednosti. Vsak polikar, posebno pa vsak avstrijski patrijot je popolnoma prepričan, da je prav zdaj naša Avstrija v strašno nevarnem položaji, saj so sami ustavoverci to pripoznali se svojo zadnjo narodnogospodarsko interpellacijo in zdaj ko je naše finančno in ekonomično stanje v najslabšem stanu, bliža se čas, ko bo treba ponoviti pogodbo mej Avstrijo in Ogersko. V obeh polovicah pa je prav zdaj nastopila gospodarska kriza, čez najvažnejša ekonomična načela se ima razsoditi, pa vsi skup še nijmamo pred seboj določenega cilja, temveč se vnaši polovici dela na to, da bi se odstranili mejni koli mej Avstrijo in Ogersko, v drugi polovici je pa še zmerom prav mogočna ona stranika, ki hoče razrušiti vsako realno zvezo z Cislajtanijo.

Nada, katero je krona stavila v novo preurejenje naše monarhije, se nij izpolnila, ljudstva so tudi nezadovoljna. — Krona je morala dozdej uže dostikrat posredo-

vati, da je odstranila navskrižnosti mej eno in drugo vlado in vzdržala harmonijo za silo. A če mora le sama krona razsojevati tam, kder bi moral ljudski zahtop veljavno odločevati, po tem je dualistična uravnava ustavnosti na potu. — Tudi krona sama se mora naveličati takega stanja, ker pod njim trpi mogočnost in moč Avstrije. Kakor se je s konca v nekaterih visokih krogih dualizem povzdigoval, tako se v zadnjem času množijo izjave visokih, uplivnih oseb, civilnih in vojaških krogov proti tej osnovi. — Mnogi ustavoverni poslanci so uže pridgali svojim volilcem proti dualizmu in največji patrijoti, posebno pa taki ki imajo velik interes za ohranitev naše države, so javno pripoznali, da Avstrija mora biti le ena in edina. — Posebno pomenljiva in velevažna v tem obziru je pred nekaterimi dnevi izšla brošura „O reviziji ogrske nagodbe“, katero je izdelal baron Helfert, učenjak, državnik in mož, ki je bil uže v visokih drž. službah in še zmerom uživa veliko zaupanje pri dvoru. Helfert kar naravnost piše proti dualizmu; on hoče, da se odstrani honvedska vojska in ogerski minister deželne brambe, da ata državni kredit in državni dolg skupna in nerazdeljiva, da se delegacije odpravijo in njih posel prevzame skupen parlament. Konečno pravi ta državnik: „Jaz ne poznam Avstrije in Ogerske, ampak jez poznam samo Ogersko v Avstriji“. — Nij dvomiti, da se s temi odvažnimi besedami strinjajo visoki krogi, posebno pa vojaški, dvorni in aristokratski in da Helfert je pisal v porazumu z mogočnimi faktorji. Mi smo uže davno prerokovali, da se dualizem ne more držati; — Avstrija mora se preustrojiti v federalistično državo, a ostati mora vendar ona sama kompaktna država z močnimi središčem, z eno samo armado; trgovske colne in kreditne zadeve morajo ostati v področju središča, samo druge notranje zadeve, kakor šole, policija, i.t.d. se morajo odstopiti raznim deželam v zmislu prave avtonomije, ravnopravnosti in svobode. Mi Slovani smo zmerom potezali se za močno Avstrijo, za zdravo središče in tirjamo za-se samo enakopravnost. Mej Slovani ima torej Avstrija prave prijatelje in skoro vsi Slovani, posebno pa mi Slovenci imamo največji interes za obstanek in srečo Avstrije. — A pri sedajnem polžaju in pri dualistični uravnavi Avstrije se nam Slovanom taka godi, da z veseljam pozdravljamo vsako preuravnavo, ker smo gotovi,

LISTEK.

Poetično živeti in umreti.

Resnična dogodba, spisal J. Rebek.

I.

Memoria praeteritorum s a e p e jucunda est. V e d n o so nam pa takovi spomini prijetni, ako, srečno dospěvi iz srede razsrednega in viharnege morja v mirno luko, mislimo na srečne mlad; leta, na zlate čase dijaškega življenja, — bodisi, da so nam tudi mnogo mnogo grenkih trenutkov uzročili. Nepezaobljivi ostanejo mi posebno ovi trenutki, ko sem se po doveršeni osmi šoli ločiti moral od sošolcev — dolgoletnih prijateljev, se od njih poslovil, morebiti — za vselej; ko sem staro šolsko poslopje in znane mi šolske klopi, ktere sem toliko let drgnil in neusmiljeno črnil, zapustil in valet zaklinal. Vtisi istega momenta ostanejo nepozabljivi in umu globoko utisnjeni, ko je „doveršeni“ gimnazijalec staro šolsko poslopje mlajšim dijakom zapustil, ter se iz malega prijetnega mesta v svetovno mesto podal, da si tam pri viru modrosti in znanstva žejo ugasi, ali pa — mesto šolske dvorane, sobane, kder se pleše, pije in peva obiskuje, mesto klasikarje in pandekte, verček polen hladne pive v glavo buta.

Živo se tudi jaz spominjam ovih časov, pa ravno vsih in poznejših nikakoršnih ne....., ko sem osmo šolo na bregu modre Adrije v Trstu dokončal in po srečno dovršenem izpitu zrelosti, previden z lepimi nauki visokočastitih modrih profesorjev, z spričevalom v žepu,

hitel v domačo vas, v prelepi vipavski dolini, v naročje predragih starišev. Prešli, prešli so časi.....!!

Šolske počitnice vžil sem in dulci jubilo in zdele so se mi zategadelj zelo kratke. Mojih starišev želja je bila, da se jaz — kot naj mlajši — na Dunaj podam ter se tu pravdoslovstva učim. Približal se je kmalu čas; zvezal sem toraj torbico in hajd kot veseli dijak in ne brez čudnih dogodkov proti Dunaji. Ko sem se en dan v prelepi Gorici pomudil in se od znanih mi družin poslovil, porabil sem železnico do Dunaja.

Bilo je prve dni meseca oktobra 1869 leta. Ko ribje oko je bilo jasno nebo, okinčano z brezštevili zvezdicami, in lepo je srebrna luna na zemljo sijala, ko sem italjanskega lukamatijeta, „Verone“, voz zasedel in odpotovanja čakal. Iz dimnika „Verone“, valil se je gosti črni dim in lunini deklški obraz neusmiljeno črnil. ko prvokrat zvonce zazvoni. Iz vseh kotov kolodvora vré množica in hiti v vagone; mirno sem opazoval ta krik in šundar; kmalu zadnjikrat zazvoni. Glasno zapiska piščalka „Verone“, iz dimnika valijo se celi oblaki umazanega dima, v lukamatijevem trebuhu prši in vre, začne se gibati in posamezni vozovi pozdravijo se z udarcem na njih pahavce; konduktér se z malo trobentico oglasi, pozdravi s klobuki in belimi rutami se zapazijo in „živili“ „zbogom“ kriki se zaslišijo in — uže drži vročine polni žrebec z mnogimi vozovi po železnem kolovozu.

Neizrečeno čudno mi je bilo pri srcu in zelo zapuščenega sem se vedel v tem trenutku. Meni nij nikdo z belo rutico majal, nikdo mi nij z roko poljubek k srečnemu odhodu poslal; bil sem tujec mej tujci. Zalostne čustva oklenila so moje srce, bila je domotočnost. Kdo ne pozná teh bolečin? To je srčna

želja po domu, po očetovi hiši ali pa po domovini. Kdor teh bolečin ne pozna, kedor nij nikdar v svojem življenji mej lepodišecimi rožicami tudi grenki pelin v vrtu zalival, ta ne ve kaj je dom, kaj je domača ognjišče, ne more tudi domovino spoznati in tudi ne v pravem pomenu častiti. Spozna in časti le človek dragocnost one stvari, ktere se iznebiti mora in vsaj ljubimo naj bolj iskreno tiste reči, za koje smo bolečine prenašali.

Kakor večerna bela megla iz rodovitnega polja, ustajale so tudi meni iz globočine srca raznovrstna čustva in stale so tudi pred menoj, dobro mi znane podobe: v zrak narisana stala je pred menoj mala domača vas v krasni vipavski dolini; pobelena domača hiša obdana z sadnimi drevesi, pod kterimi sem pred nekoliko dnevi edel; stari košati oreh, pod kterem sem se z brati kratkočasil in se starim očetom o različnih predmetih pogovarjal; svitlo solnce, modro domače nebo, ki je nad nami stalo in tudi domači sivi Čaven razkril se je sedaj pred duševnem očesom. Zamisljen v te sanje, bil je moj duh v idilčni vipavski dolini pri ljubih domačinih, ko — noč pričela se je umikati dnevu in prvi solnčni žarek pozdravil je široki svet — mili znani mi glas iz oddaljenega kupeja voza zaslišim, lepo melodijo in pesem:

Lepa naša domovina,
Oj junaška zemlja mila;
Stare slave dedovina,
Da bi vedno čestna bila!

Zdaj poslušam. Je li resnica ali sanjam? Nehotě si z roko čelo in oči obrišem. Ne, ne! Jaz se ne motim, to je njegov glas, on je gotovo in nihče drugi, le on ima ta lep, čist in k srcu segajoč glas, le on

(vsaj tako se nadejajo), vendar kaj mislite, da je to že taka reč? Nič tega! saj to je le za stanovanje zadosti. S čim si pa bodo zamogli nakupovati za uk potrebnih knjig, šolskih potrebščin, obleke itd.? Da, da! huda se tukaj našim Slovincem godi, in verjemite, da prav smilijo se mi, ko jih vidim z žalostnimi obrazi tožiti po lepej, solnčnej Gorici in po polnih egiptovskih sloncih tamkaj. Na kak pristranski zaslužek tukaj našim pripravnikom misliti nij, ker Koper nij Gorica.

Pa tudi gledé šole same na sebi nijso tu Slovinci preveč zadovoljni. Pravili so mi nekateri kandidatje, da preveč nemščino silijo v njihove šole. Tako je v 4. letu vse nemško, v tretjem se tudi večino predmetov v švabščini predava, in sicer Slovincem in Lahom skupno. Kak „babilon“ je to, si lahko mislite, ko le malo kak Lah kako besedico v nemščini umè. Slovinci sicer vsi dobro nemško znajo, pa, ker kak profesor to, kak Slovincem nemški razlaga, potem Lahom italjanski govè, je naravno, da mora biti poduk le polovičen, ker se v 2 urah še le vzame, kar bi se lahko, če bi vsi nemško znali, v 1 uri vzelo. Meni se vidi, da stvar delj časa tako obstati ne more, in jaz mislim, da bo vlada primorana koperške pripravnici dati narodno podlago, ko ho sprevidela, kak sad germanizacija nosi. Da pa tudi Slovincem, ki so bili že slovenskega predavanja vajeni, to nemško razlaganje nij po volji, je naravno. Sicer so Slovinci se svojimi profesorji prav zadovoljni, hvalijo jih kot spretne in narodnjaške gospode. Za slovenski jezik pa nemajo nobene za to kvalificiranega učitelja. Podučuje se ta važni jezik tako, da le je. Necega vadnišnega učitelja so najeli, da v enem viših razredov tukajšne preparandije ta prevažni predmet uči. Se vè, slovenščina mora biti povsod peto kolo!

Slovenska vadnica šteje tu le malo učencev. Organizacije je sploh še treba in marljivi, pa učeni g. nadzornik Klodič bode to reč gotovo zboljšal, kolikor bo v njegovi moči, saj ono ima prav dobre namene z našim šolstvom.

Politični pregled.

Iz državnega zbora moremo denes poročati, da je minister Chlumetzky odgovoril na interpelacijo ustavovernih poslancev zaradi dosedajne trgovske politike. Minister je rekel, da je vlada pozvala ministra vnanjih zadev, da Angliji in Francoski odpove trgovinsko pogodbo, z Nemčijo pa da revidira in popravi obstoječo pogodbo.—Vse to se bode kmalu zgodilo, samo da se še vlada sporazumi z oger-skim ministerstvom. Ta odgovor, je rekel minister, velja tudi interpelantom opozicije.—Ustavoverna večina je bila popolnoma zadovoljna s tem odgovorom in ga je živo odobraval ter ministerstvu sopet enkrat dala popolno zaupnico; a opozicija ne more biti zadovoljna z odgovorom, ki prav nič ne seže v bistvo njene interpelacije. Iz tega naj bi sopet enkrat učila se opozicija, da mora drugače in bolj kompaktno postopati, če hoče, da bode ministerstvo imelo kaj več „respekta“ pred njo.

Druga še bolj važna zadeva se je 26. p. m. obravnavala v drž. zboru. C. k. okrožna sodnija celjska je drž. zbor prosila dovoljenja, da sme zapreti poslanca Brandstetterja iz Maribora zaradi goljufije ponarejevanja menjic. Slovincem je Brandstetter kot vodja hudih nemškutarjev na Štajerskem prav dobro znana osoba.—On in pa stotnik Seidl sta po raznih sredstvih pri volitvah tolikokrat odločila zmago čez Slovence.—Zdaj se je skazala pravica in nekaterim omahljivim štajerskim Slovincem bo to dobra šola za bodočnost.—Brandstetterjev propad je hud udarec za ustavoverce, za Slovence pa tako pomenljiv in važen, da bodo lahko pri prih. volitvah zmagali. če bodo znali izkoristiti položaj.—V Brandstetterjev proces je nekda vpleten tudi pajdaš njegov, Seidl, in gotovo sta oba nemogoča postala v javnih zastopih.—Drž. zbor je dovolil v tajni seji, da se B. dene pod ključ, a ker se je hotel B. vstreljiti z vodo in cunjami in nij bilo to streljivo zadosti močno, se je samo ranil in kot ranjenega ga policija ne more pripeljati v zapor, ampak ga dobro straži in varuje na lastnem domu. Predlog poslanca Koppa, da naj drž. zbor dovoli civilni zakon starokaloličanom, je padel v kljub temu, da ga je vlada podpirala: proti njemu so bili skoro vsi poslanci opozicije in pa vsi hudi liberalci ustavoverne stranke, tem zadnjem je namreč predlog polovičarski, kajti oni hočejo, da se vpelje za vse avstr. državljane obligatorični civilni zakon.—Ministerstvo pa je potolažilo Koppa in ustavoverce z obljubo, da bo v kratkem predložilo potrebni primerno postavo o civilnem zakonu.

Sliši se, da minister Lasser izstopi iz ministerstva ter da na njegovo mesto pride Kellersperg.

Ogerska vlada bode naši odpovedala colno pogodbo, po tem bodo najbrže Ogri stavili še večje terjatve in mogoče je, da nastane iz tega kak prepir. Ogersko ministerstvo je vničilo in odpravilo Slovaško Matico, edini literarni zavod Slovaški. To je ogerska kultura!—

Knez Gorčakov je v Berlinu in se pridno posvetuje z Bismarkom; sprejet je bil tudi od nemškega cesarja.—Pripravljajo se nekda velikanske reči in najbrže se bode rešilo jutrovo pitanje v Berlinu.— Mnogi časniki so prinesli te dni brzojavno vest, da se Rumunija bliža Srbiji in Črnogori in da se hoče pogoditi z obema knjezevinama zaradi razdelitve Turških dežel. To zvezo proti Turčiji nekda pospešuje Rusija. Pomenljiv je torej prestolni govor rumunskega kneza Karola, v katerem je povdarjal izvrstni finančni stan Rumunije in pa zadovoljstvo s tem, kar se zdaj godi v Bosni in Hercegovini ter izrazil simpatijo do bližnjega srbskega naroda. Še večjo sensacijo je napravila druga vest, da je ruska vlada zapovedala ravnateljstvu varšavske železnice, naj bode pripravljeno z vozmi za močne vojaške transporte.—Ob enem pa se Rusija nekda dogovarja z Avstrijo, da ji zadnja dovoli premikanje ruskih vojakov čez Galicijo. Če je na tem kaj resnice, po tem se je nadejati, da Avstrija dela v porazumu z Rusijo in da ne bo izšla popolnoma prazna.—

Sopet po drugi verziji so velevlasti zedinile se, da odvežejo roke Srbiji in Črnogori in jima postjo na prosto, če se hočeta vojskovati s Turkom.

V soglasju s to novico je telegrafična vest, da bode knez Črnogorski napovedal vojno Turški in da je uže 12000 Črnogorcev na moji pripravljenih, da priskočijo vsak hip na pomoč ustašem. Če je to res, bode gotovo tudi Srbska stopila v akcijo. Pri zadnjem velikem boju v Gorauškem so nekda pomagali ustašem tudi mnogi Črnogorci (2000 mož), zaradi tega je Turška protestovala pri velevlastih in Avstrija je nekda to očitala knezu Nikoli in mu zažugala, da ne bo več podpirala v Črnogoro pribeglih Hercegovincev se živžem, če bodo Črnogorci podpirali ustaše; a knez se je lakonično odrezal, da za vse to nič ne vé.

Vesti so torej tako različne, da je prav težko pravo vganiti. Najverjetnejše bo ona, da Rusija dela na to, da se vzdrži princip neintervencije in da bosti Srbija in Črnogora začeli vojsko s Turkom na svojo roko, kar bi bilo za evropski mir in za naravno rešenje nevarnega prašanja najvarnejše.

V Trst je došel črnogorski senator Matenović in nakupuje mnogo žita za pribegle Hercegovince.

Diplomatična posredovanja zaradi turških reform so se nekda popolnoma razbila, tedaj tudi velevlasti spoznavajo, da mora meč razzoditi.

Avstrijski poslanik v Carigradu je imel te dni dolgo avdijenco pri sultanu in po tem je šel k vezirju. V turškem ministerstvu se bode uže sopet vse spremenilo. Iz Belgrada se javlja, da je sedajno ministerstvo odstopilo in da je dobil senator Hristič, kateri je bil zadnjič v Črnogori, nalog, sestaviti drugo ministerstvo, ki bode za vojsko.

V Hercegovini je položaj ustašev jako ugoden, prostovoljci nekda neprestano dohajajo; orožja, živževa in obleke tudi imajo v izobilju. Rauf-Pašu se je nekda posrečilo Pivo preskrbeti se živžem.

Ustaši so se po junaškem uporu in krvavem boju pomaknili nazaj v Krstac, zgubili nijso dosti ljudi. Ustaši se pripravljajo za veliko odločilno bitko in v ustaških v krogih se z gotovostjo govori, da Črnogora pride kmalo na pomoč. Turke nesreča strašno preganja, poleg tolikih nesrečnih bojev, kateri tarejo pogum, so začeli turški vojaki tudi mrmati, ker ne dobijo uže 20 mesecev plače. V armadi prevladuje uporni duh in oficirji komaj zdržujejo disciplino; v zadnjem boju so nekda oficirji morali streljati na lastne vojake, ker nijso hoteli na-prej.

Iz Carigrada je dobil ruski „Golos“ poročilo, da se je upor vnel tudi na otoku Kandiji in v Tesaliji.—Torej tudi Grki so se spuntali; Gorčakov kaj hočeš še več! Spomlad bo krvava, gorelo bo povsod, in naj diplomacija še tako gasi.—

Ruska vojska ima hude boje s prebivalci Ko-

kanda v srednji Aziji.— Egiptovski podkralj je prodal vse svoje akcije sueškega kanala angleški vladi. Sueški kanal je Francoska spekulacija in Angleži hočejo tam Francoze spodriniti, kar je napravilo na Francoze slab vtis in jih je še bolj približalo Rusiji.

Na Španjskem je kralj sklical korteze. Don Karlosu pa se slabo godi, ker so nehale izdatne podpore.

Razne vesti.

(Napevi narodnih pesni). Dovolujemo si opozoriti slavno občinstvo na novo velevažno podvzetije v slovenske literaturi. Znani pevec in skladatelj, Josip Kocjančič izda okoli srede januarja v Pragi prvi zvezek slovenskih narodnih pesni z napevi. Ta prvi zvezek bode obsegal 25 novih narodnih pesni z enim vncem enakih pesni, vse četveroglasno postavljene. Založnik tega za Slovence prevažnega dela je znani slovenski rodoljub g. Ignacij Kovačič pri Sv. Luciji.

Do sedaj so Slovinci res uže marsikaj storili glede nabiranja narodnih pesni, če ravno ne moremo tajiti, da bi se bilo dalo še mnogo več storiti, ko bi nas vodila tista ljubezen do naroda, kakor n. pr. Nemce. Toda kar se muzikalnega dela narodnih pesni tiče zgodilo se nij še čisto nič. In vendar je napev pri narodni pesni bistvena in glavna stvar, zlasti v času, ko narodno pesništvo od dne do dne bolj gine in propada, ter se umetnemu vedno bolj umika. Da je sedaj našim narodnim pesnim napev prava reč, spoznamo že iz tega, da ima ona in ista pesen neizrečeno mnogo varjačij, skoro v vsakej vasi svojo posebno, a vendar le eden napev. Tudi si narod je že nekaj umetnih pesni prisvojil in jim ob enem napev nekoliko spremenil, to je ton moduliral in je tako za svoje pravo blago priročil. Če se je pri nas Slovincih muogo v tem obziru zakrivilo, moramo toliko bolj hvaležni biti g. Kocjančiču, da je ta narodni zaklad vzdignil in ga vsem prijateljem muzike naklonil. Hvala mu za njegov neumorni trud! Velika hvala pa tudi blagodušnemu gospodu založniku, ki je še le se svoje darežljivostijo pripomogol, da se mora tako važno delo na svitlo spraviti. Bog živi slovenskega mecenata!

Slovinci, sežite hlastno po novem delu, novom dokazu naše sposobnosti! Ne le vse čitalnice, vsi peveci in narodni učitelji naj si naroče to knjigo, nego vsak prijatelj slovenstva, naj dejansko pokaže, da spoštuje in ljubi svoj narod ter da ve ceniti njegove prednosti. Na prvem zvezku leži vse podvzetije, če se prvi dobro speča, sledilo mu bode še cela knjižnica drugih.

(Učiteljske spremembe in imenovanja).—G. Jož. Hrovatin iz Gorjanskega v Nabrežin.—G. Jak. Jelšček iz Brestovice v Gorjansko.—G. Andr. Stare iz Mavhinj v St. Polaj.—G. Ivan Sluga iz Avberja v Brestovico.—G. Fr. Zakrajšek z Nabrežina v Mavhinje.—G. Matija Leban je postal 2. učitelj v Sežani.—G. Jož. Trampuž je potrjen v Kostanjevici.—G. Blaž Sedevič iz Žabelj pride v Šempas.—G. Oton Dic iz Bilj v Zablje.—G. Jernej Rajar iz Lokavec v Bilje.—G. Anton Čargo iz Altare v Istri v Lokavec.—G. Matvez Lapanja z Barke v Medano. V Koranu se je ustanovilo mesto učiteljice, ki je tukaj zelo potrebna, ker dvema učiteljema je preobilno otrok.—Gospodična Zupančič je imenovana učiteljica trirazredne mešane šole v Bovcu.

(Gospodična Paulina Doljakova), slovenskemu svetu dobro znana narodnjakinja in pisateljica mnogih interesantnih poezij v „Zori“, se je zaročila z gospodom J. Pajkom, profesorjem in lastnikom tiskarne v Mariboru.

(iz Barke) pri Divači nam piše veljaven mož: Prosim naznanite c. k. šolskem svetu, da v Barki in Vatroljah živi 1000 ljudi, ki imajo 120 za šolo sposobnih otrok, obe občini plačujeta c. k. davkariji po 50 % doklade za šolo in vendar ubogi, uka potrebni naši otroci nijmajo žalibog nobenega učitelja.—Zakaj ne, mi nij znano, morda nam to pove šolski svet? Uboga naša deca, nemila ji prihodnost!

(Stratomar). Iz Bilj se nam poroča, da sta se popolubrata, zaradi malenkosti skregala in da je starejši mlajšega tako neusmiljeno pretepel, da bode težko več ozdravil. Brezsrčnega ubijalca ima uže policija v pesteh.

(Gorupiti) se je hotela neka lepa, mlada Tržanka, „pri zlatem Angelju“. Zaprla se je v svojo sobo, oblekla v črno obleko, ter spila strup napravljen iz žveplenk. Strup jo je hudo žgal i začela je upiti, domači so u lomili vrata in našli so mlado samomorilko zvijajočo se na podu; tekoj prišedši zdravnik, rešil je še mlado življenje. Sliši se, da jo je nesrečna ljubezen do tega žalostnega čina privela.

(Ponarejalca bankovcev) je te dni policija pri Fajferju zasačila. Mlad fant, Italjan iz Palme, je pripeljal enega gospoda in gospo ter po Gorici ponarejeni, avstrijski denar menjevati poskusil, a policijsko oko ga je zapazilo in v varni kraj odvelo; gospod in gospa sta se morala sama domev odpeljati.

(**Porotne sodnije.**) Pred četrtlo porodno sodišče pri takajšnem c. k. tribunalu, pridejo sledeči zatoženci: 7. decembra Karl Gruntner; 9. Franc Tutta; 11. Gašper Berger. Vsi trije zaradi posiljne oskrumbe. 13. Ansel Battolo in Janez Battolo, zaradi tatvine. 14. Anton Cedoni zaradi vdeležbe pri ponarejevanju državnih bankovcev. 15. Martin Križaj, zaradi uboja. 16. in 17. Anton Cotič, zaradi ubijalstva. 18. Jožef Mauro, zaradi vdeležbe pri ponarejevanju državnih bankovcev.

(**Tatvina.**) Minulo nedeljo so ulomili nepoznani tatovi v mizarsko štacuno G. Corgnolana za mesnicami in odnesli mizarskega orodja v vrednosti 25 gold. Ko so tu poharili, kar jim je bilo ljubo, hoteli so v nasprotno puškarne g. Gyra, a duri so bile močnejši nego njih tatvinsko orodje in morali so po dolgem trudu brezuspešno odlatiti.

(**Oruštvo „Slavec“**) bode imelo poskušnjo v Nabrezini v sredo. 8. t. m. ob 3 uri popoldne, k tej poskušnji vabi odbor vse pevce iz Trata in okolice in iz Krasa. Želeti je zaradi dobrega uspeha, da se vdeleži te poskušnje prav mnogo pevecov, prav gotovo pa vsi pevovodje.

V četrtek 16. t. m. bode sopet poskušnja v Goriški čitalnici za vse pevske oddelke goriške okolice. Oddelki na Tominskem pa se bodo po dogovoru zbrali k skupni vaji v Tominu. Vse to je treba zaradi stroge organizacije, pevci naj se potrudijo nekoliko za tak krasen cilj.

(**Pogreb kardinala Rauscherja**) je bil velikansk, cesar sam, po tem mnogi nadvojvode, ministri, generali, 5 škofov in neizmerna množica spremila je ranjkega kardinala k zadnjem počitku v veliko cerkev sv. Stefana, kjer je njegov grob. Sprevod je vodil pažev nunelj, nadškof Jacobini. Kardinal Rauscher nij zapustil velikega premoženja; največ je po njemu podedovalo novo po njemu vstanovljeno seminarišče; žlahta pa le male legate.

(**„Kmetovalce“**) bo zaradi nepričakovanih neugodnosti izšel še le priljudnij.

(**Železniški odsek**) drž. zboru je imel sejo zaradi vladnega železniškega programa. Mnogi odsekovci so govorili proti in za program. Minister Clumetzky je obljubil, da bo drž. zboru v kratkem predložil načrt za fuzijo železnice na Poljskem. Glede železnice na Češkem se nij moglo še nič storiti, ker so zahteve previsoke, državna pomoč je pa za največjo silo. Na vprašanje, če finančni stan v Avstriji dopušča zidanje novih železnice, je minister odgovoril, da je državni kredit neomajen in finančni stan ne tako slab, da ne bi se moglo zidati novih železnice in od države predlagane železnične črte so potrebne v državnem interesu. Trst mora konkurirati s Benetkami in predilsko železnico terja občena korist. Vlada nij zato, da bi se zidale le posttranske in ne tudi glavne železnice.—Iz tega je razvidljivo, da ministerstvo je odločno za predelno črto in če tudi Herbst zdaj gerini proti ministerskemu programu, se bo morda še potolažil, če bo ministerstvo, kakor obeča, kaj storilo za železnice na Češkem.

(**Bojanska čitalnica**) razposlala je sledeče vabilo: Vabi se uljudno k besedi, katero napravi rojanska čitalnica 5. decembra i pri kateri bode sodelovati blagovolila gospodična pl. Neugebauer-jeva, kakor razvidno iz sledečega sporeda: 1. Predsednikov pozdrav. 2. Zajc: „Na boj“ možki zbor. 3. Stritar: „Sirota“ deklamira Minka Žvanutova. 3. Hajdrih: „V tihi noči“, čveterospjev. 5. Hajdrih: „Hči na grobu matere“ sopran-solo, gospodičina Neugebauer-jeva. 6. Igra: „Gluh mora biti“, Burka v 1. dejanju. 7. Miklavževi daroni, katerih vskrbljenje i razdelitev je prepuščena gospodom udom, na isti način kakor lansko leto.

Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina za ude soldov 30, za neuđe soldov 50. Čisti znesek je odločen za dramske priprave i poprave i potrebe rojanske čitalnice. Odbor.

(**Na Cirkne se nam piše.**) Na oblakovem vrhu, na krajnski meji je 23. t. m. popoldne 14 letni pastir norčevaje se s puško tihotapskega lovca, dekle v glavo ustrelil, ktera je na mestu mrtva ostala.

(**Milko Grossmann,**) sin g. Franceta Grossman-a, nekđaj c. k. okr. predstojnika v Tominu, zdaj c. k. okr. načelnika v Senftenbergu na Češkem, je dne 23. novembra v 28. letu svoje starosti na difteriti umerl. Pokojni je bil c. k. pristav (adjunkt) v Senftenbergu in je bil še le en mesec in 20 dni oženjen z gospodičino Amalijo vit. Julija Kromer-ja c. k. namestniškega svetovaleca za Češko. Bil je ranjki izversnega sereca in značaja, in v njem je zgubil marsikdo na Tolminskem znanca in dobrega mladostnega prijatelja. Bog s teboj, Emil. M . . . I.

(**Vina**) je letos vsa polno: Avstrija ga je pridelala kakih 30 milijonov hektolitrov, mej tem ko ga ima Francija letos 70 milijonov hektolitrov ali 7000 milijonov litrov. Če bi vse vino, kar ga imajo Francozje, teklo skoz en velik čepinec, da bi ga vsako minu to izteklo 100 litrov, bi se za presnamanje vsega tega vina po-

rabilo 133 let. Iz tega se lahko razvidi, da letos ne bo draginje z vinom in da vinska cena ne bude rastle.

(**Sneg na slani.**) Na Kranjskem je padel uže v nedeljo sneg več cevjev na visoko, na Krasu so tako veliki zameti, da je bila železnica mej Ljubljano in Gorico zaprta in da nijsmo v Gorico dobili 2 dni nobenega pisma iz Dunaja in Ljubljane. Tudi mej Šempe- trom in Reko je vse zamedeno. Po celej Avstriji torej mráz in dosi snega, le v našo Nizzo se sneg ne upa, v nedeljo je sicer pobelil bližnje hribe in tudi v mestu so letale redke bale muhe, a bele plahte nijsmo videli. Letos kaže huda zime, kar nij slabo za letino; lanska huda zima je tudi prinesla dobro letino.

Imenitni astronom Mathieu de la Drome prerokuje hudo zimo in dozdaj je ta mož uže marsikako vganil. Čudno je, da je letos tudi Italija uže polna snega; klimatične razmere se močno spreminjajo.

(**Na Moskvo so piše novinam.**) Adelina Patti, ki tu s sijajnim vspehom poje in vsak dan polno gledališče ima, je v ro. e vzela nabiralno pušico za jugoslovanske pribežnike in je ob dveh nedeljah na vratih katoliške cerkve mile darove nabirala. Ena pest napoleonorov, bankovci po 100 rubljev — to je bilo navadno, kar se je dalo. Razen tega bo de ta (italijanska sloveča) pevka dala koncert v velikem moskovskem gledališči na korist hercegovinskim pribeglim. Rusi sploh velikansko podpirajo ustaše.—

(**Nadalje so darovali za Hercegovinske sirote.**) Gospodična Fani Zupanič, učiteljica v Boven 2 glđ.

Otroci veselite se!

Kedor hoče razveseliti otroke za božične praznike, naj kupi dokler je še čas v našem.

Božičnem bazarju

- za samih 5 gold. a. v. 28 raznih igrac za fante in deklice vsake starosti in sicer:
- 1 veliko pevajočo punco
 - 1 skrinjca polna orodja i kerton na katerem je malano živalstvo
 - 1 mehanično vrtalce
 - 1 regiment angleških vojakov
 - 1 pajaca i pokrivačami
 - 1 mehanični panorama
 - 1 Indijanca v narodni obleki
 - 1 slavec, ki leta po sobi
 - 1 porcelanast service za 6 osov
 - 1 novo iznajdeni smejalni aparat
 - 1 Orang-Utang, ki izvršuje 15 toček
 - 1 coperna piščalka z nebeskimi glasovi.
 - 1 samokres za od zadej basati
 - 12 lepih dekoracij za Kristovo drevo.

Vse te prav krasne in nove igrace, 27 na številu, stanajo samo 5 glđ. in se dobe za to ceno pri

Peter Blau

Wieo 1. Wollzeile Nr 25

Odpošilja še s povzetjem hitro in vestno.

DOMENICO MONDINI

je prišel iz Italije z bogato zbirko klasičnih oljnatih podob cerkvenih in posvetnih in ostane v Gorici prvi teden semnja sv. Andreja — Omenjene podobe so razstavljene v Kühnel-ovi novi hiši št. 444 nasproti škofije.— Posestnik vpozoruje na ta razglas čestito duhovščino in tudi druge prijatelje umetnosti in jih zagotavlja, da bodo si lahko kaj lepega zbrali po prav nizki ceni.

Tomaz Rosenberger

naznanja sloveskemu občinstvu, da je sopet odprl

„Restavcijo „A1' Europa“

na Travniku ter izročil nje vodstvo *Antonu Mavardi-ju*, dozdaj odgovornemu natakarku pri Marzini-ju. V tej novoodprti restavraciji se bode točilo samo najboljšo *marčno pivo* (Export Märzen), izvrstna domača, vipavska in furlanska vina in postrezalo se bode gostom z izglednimi porejiami okusnih jedi—in vse to po najnižji ceni.—

Vsako nedeljo in vsak praznik bode v glavni, veliki dvorani godba. Obiskujte pridno „Evropo“, dobro in dober kup boste jeli, pili in zabavali se.—

Pretergani ali kilovi ljudje

najdejo najboljšo pomoč, če si naročijo mazilo proti kili (Bruchsalbe) od **Gottlieb Sturzenegger in Herisan** (Schweiz). Mnoga spričala so pridjana navodu za rabo. Pomoč je hitra in gotova.—Dobi se v lenčkah za 3 glđ. 20 sold. pri omenjenemu Sturzeneggerju, ali pri **Josef Weis**, Mohren-Apotheke Wien, Tuchlauben N. o 27 ali pa pri **Sigmundu Mittlbacher**, lekarničarju v **Zagrebu**.

Velika zaloga

tehtnih batov za novo mero medenih in železnih uradno boliranih po najnižji ceni.

KARL pl. MULITSCH
v raštelu št. 460.

Centralna razpošiljavna zaloga pri Albin Müller-ju.

Dr. Joh Yate-jeva **Perilina**.

rastlinaki ustni cvet, je najboljše sredstvo na ohranjanje zob, odstrani smradljivo sapo, ter jej podči prijetno čvrstost, ozdravi zopet krvaveče in oteklo zobno meso, zabrani gnjilobo zob, je utrdi in ohrani inflamacijo v grlu in goltancu, a stekleničica 60 kr.

Dr. John Yate-jev

Serail zobni prašek

očisti tako zobe, da se ne odpravi samo vsled vsakdanje rabe običajno neprijetni zobni kamen, nego i zobna glazura, belina in čvrstost se s tem pospešuje, a škatlja 40 kr.

Dr. John Yate-jev

Prompto-Olivio

(ka, ljice za zobe.) garantirano sredstvo potolažiti brzo in z vspehom vsaki zobo-bol. 1 etui s pripravljeno volno 40 kr.

Turške kroglice.

prezvekovalne kroglice za odstranjenje zmrdljive sapa, ki izvira iz ust vsled pušenja tabakovega ali vsled zavžitih spiritoznih napojev itd., zelo potrebne pri obisku boljših in oljkanih krogov, pledišcev, plesov, salonov itd., a škatlja 40 kr.

Dr. Borhaver-ja

splošno zelišno zdravilo za želodec.

Ta aromatični in močni destilat je izborno sredstvo zoper slabo prebavljenje, in iz tega izvira večje nečistoč k jedi, pehanje in napenjanje, nervozni glavobol, pekočino želodečno prehlajenje in trganje, bleščico, glisto, sploh pri vseh boleznih, ki izvira iz slabega prebavljenja, a steklenica 50 kr.

Müller-jeve

zelišne prsne kroglice.

znamenito olajšajoče sredstvo zoper kašelj, tisko, prso-liol, diahrije, suhi kašelj, hripavost in zoper vse šegetalne bolezni v prsi, a škatlja 30 kr.

Philokome

(zelišna-pomada), v svojih glavnih razdelih narejen iz rastlinskih oljev, ohrani lase in brado v izvrstnej lepoti in moči, zabrani vsako stvorenje lusku na glavi, ter pospešuje rast lasij znova tam, kjer jih prej nij bilo, ozdravi v kratkej dobi vsakovrstno lasno bolezen, naj se učeno zove kakor hoče in nij treba zdravniške pomoči pri lasih in drugih enakih nesmislov. Učinek te pomade je šestokrat čudoviti. I eleganten stekleni-pot 1 gold.

Orientalno lepotično mleko.

Mnogi imajo zahvaliti svojo lepo, čisto, belo in mladolično kožo edino le „oriental nenu mleku“ Vse na obrazu ali koži se nahajajoče napake, kakor: pega, čimje, lišaj samorodna rudečica, zagorelost brazde, kozavost itd, izginejo v nekolikih dneh in na mesto njih nastopi nježna, mladostna barva Vsepeh je tako gotov, da se garantira popolna neškodljivost, a steklenica 1 gold. 50 kr

Gori omenjene specialitete se prave dobivajo: v **Gorici** v lekarinci **Kürnerjevi** na **Travniku**

8. i. novembra prevzame podpisani restavracijo pri

„Marcini-ju.“

Skrbel bode za izvrstno jed in pijačo, točno postrezbo po najnižji ceni.—

Priporoča se torej slovenskemu občinstvu, da ga obiskuje.—

Emil Mandler.